

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISH YO'LLARI.**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7811714>

Xoliqulova Mohinur Qahramon qizi

*Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti Pedagogika fakulteti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi*

Inoyatova Marjona Qo'ychi qizi

*Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti Pedagogika fakulteti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi.*

Normurodova Baxtigul Zafar qizi

*Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti Pedagogika fakulteti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi.*

Annotatsiya: *Ushbu maqolani yozishdan maqsad boshlang'ich sinflarda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning muhim ahamiyatlari va ularni qanday qo'llash yo'llarini tatbiq etish. Ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalarni faol qo'llash ta'lim samaradorligini oshirish, tahlil qilish va amaliyotga joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir.*

Kalit so'zlar: *innovatsiya, ta'lim, zamonaviy texnologiya, amaliyot, motiv, dars jarayoni, o'quvchilar, pedagogika, axborot texnologiyalari.*

Pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar tashkiliy usullari, o'tkazish metodlariga ko'ra o'quvchi ehtiyojiga mos tushishi kerak. Chunki bunday darslar bola ruhiyatiga yaqinroq bo'ladi. O'quvchilarning o'quv materiallarini o'zlashtirishga bo'lgan qiziqish, xohish va istaklarini qo'zg'atish asosida maqsadga erishish motivatsiya bo'lib, bu o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro ichki yaqinlashuvidir. Innovatsion texnologiyalardan dars jarayonida foydalanishning o'ziga xosligi shundaki, ular o'qituvchi va o'quvchilarning birgalikdagi faoliyati orqali amalga oshiriladi. O'qitish jarayoni o'qituvchi hamda o'quvchilar faoliyatini o'z ichiga oladi. O'qituvchining faoliyati o'quv materialini bayon qilish, o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini orttirish, fikrini teranlashtirish va e'tiqodini shakllantirish, o'quvchilarning mustaqil mashg'ulotlarga rahbarlik qilish, ularning bilim, ko'nikma va malakalarini tekshirish hamda baholashdan iborat. O'z ishiga ixlos bilan qaragan o'qituvchida chinakam ehtiros bo'ladi.

Darhaqiqat, zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonining unumdorligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash jarayonini shakllantiradi, o'quvchilarda bilimga ishtiyoq va qiziqishni uyg'otadi, bilimlarni mustahkam o'zlashtirish ulardan amaliyotda erkin foydalanish ko'nikma va malakalarini

shakllantiradi. Bolaning tafakkuri endi shakllanib kelayotgan boshlang'ich sinflarda o'qituvchilarning mahorati, uning pedagogik texnologiyalarini ta'lim jarayoniga mohirona tatbiq qila olishi, ta'limning yangidan yangi usul va metodlarini izlashi, pedagogik tajribalaridan ijobiy foydalana olishi juda muhimdir. Shuning uchun ham o'quv jarayoniga pedagogik ta'limda yangiliklar kiritish, pedagogik texnologiyalarni qo'llash, turli innovatsion metodlardan foydalanish, ta'lim samaradorligini oshirish uchun tinimsiz izlanish bugungi kunning ehtiyojiga aylanmoqda.

Innovatsion texnologiya – innovatsiya inglizcha “innovate” yangilik kiritish, yangilik, texnologiya esa yunoncha “texnos” – san'at, mahorat va “logos” -fan ta'lim tarbiya shakllari,metodlari va usullariga yangicha yondashish deganidir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik o'zgarishlar kiritishdir. Pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi bu o'qituvchi va o'quvchining belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlangan texnologiya tushuniladi. O'qitish jarayonida maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishda qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida faoliyatni tashkil eta olishi, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olishi, o'quv jarayonida o'quvchilar mustaqil fikrlay olishlari, ijodiy ishlay olishlari, izlanishlari, tahlil eta olishlari, o'zlari xulosa chiqara olishlari, o'zlariga guruhga, guruh ularga baho bera olishi, o'qituvchi ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olishi o'qitish jarayonining eng muhim asosi hisoblanadi.

Boshlang'ich sinflarda kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish axborot va ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim mazmunida o'ziga xos hamda o'quvchi shaxsida o'ziga xos kompetensiyani shakllantiradi. Ilg'or pedagogik texnologiyalarni ilm mazmuniga zamonaviy ruhda singdirish, pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish, komil inson qilib tarbiyalash, ta'lim-tarbiya tizimini sifat jihatidan butunlay yangi bosqichga ko'tarish bugungi kunning dolzarb masalasidir.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida kompetensiyadan foydalanish darslarning xilma-xil shakllari o'qitishning takomillashuviga ta'sir ko'rsatadi. Darslarni “Qochib ketgan sonlar” metodi, “Teskari sanoq” , “Keyingi sonni top”, “Yaqin va uzoq”, “Ovalni top”, “Shaklni top”, “Postlar qo'yish”, “Harakatlarni o'zgartirish” , “Swot” tahlili metodi, “FSMU” kabi metodlardan foydalanib o'tish dars samaradorligini yanada oshiradi.

“Qochib ketgan sonlar” metodi. Tarqatma materiallar o'quvchilarga taqdim etiladi. Doska katagida tushurib qoldirilgan sonlarni o'quvchilardagi tarqatma materiallar bilan to'ldirib chiqiladi (1 dan 20gacha qo'yadi).

Maqsadi: O'quvchilar sonlarni yaxshi o'zlashtirishlari uchun foydalaniladi.

Vazifasi: Sonlarni ketma -ketligini bilish darajasini oshirish.

“Teskari sanoq” metodi. O'quvchilarni doira shaklida o'tkaziladi, navbati bilan sonlarni teskari sanashni boshlanadi.

Maqsadi:O'quvchilarni sanoqdagi bilimlarni yanada mustahkamlash.

Vazifasi: O'quvchilarni sanoqni bilish darajasini oshirish.

“Keyingi sonni top” metodi. O‘qituvchi bir deb ko‘ptokni o‘quvchilar biriga aytadi, o‘quvchilardan biri ikki deb ushlab oladi va o‘qituvchiga qaytarib otadi, so‘ng o‘yin shu tariqa sonlar ketma-ketligida davom etadi.

Maqsadi: O‘quvchilarni teskorligi va diqqatni jamlashni oshiradi.

Vazifa: O‘quvchilarni to‘g‘irligini oshirish va fikrlash doirasini kengaytiradi.

“Ovalni top” metodi. Xaltachaga oldindan tayyorlangan shakllarni solamiz. Keraklisidan ikkitasini solamiz. To‘rtta o‘quvchini har bir guruhdan bittadan o‘quvchilar ko‘zi yumuq holatda kerakli shaklni topmog‘i lozim. O‘yin har bir guruh a‘zosi ishtirok etgunga qadar o‘ynaladi.

“Postlar qo‘yish“ metodi. O‘quvchilar ketma-ket turib, mashq qilib yuradi. Boshlovchi oldinda bo‘ladi. Qarsak chalgan vaqtda so‘nggidagi bola qimirlamay postda qoladi. Boshlovchi o‘quvchilarni mana shunday holatda postga qo‘yib chiqadi va natijada qandaydir geometrik shakl paydo bo‘ladi.

“SWOT” tahlil metodi.

S-kuchli tomonni

W-kuchsiz tomonni

O-imkoniyat

T-to‘siqlar.

“FSMU” metodi

F-fikringizni bayon eting

S-sabab keltiring

M-misol ayting

U-umumlashtiring.

Bu metodlardan foydalanish darsni yanada qiziqarli va o‘quvchilarni bilimini teranlashtirish uchun muhim vazifa sifatida qaraladi. Har bir o‘qituvchi o‘z metodlaridan har qanday vaziyatda o‘quvchilar bilan ishlay olishlari kerak.

Xulosa qilib aytamizki, yuksak ma‘naviyatga ega bo‘lgan barkamol, sog‘lom avlodni tarbiyalab, yoshlarga ilg‘or pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalar asosida ta‘lim berish mamlakatimizning ta‘lim sohasidagi amalga oshirilayotgan ustuvor vazifalardan biridir. Shuningdek, komil insonni voyaga yetkazishda boshlang‘ich ta‘lim, shubhasiz, poydevor vazifani o‘taydi. Darslar jarayonida bolani qalban yuksak, ma‘naviy boy qilib tarbiyalashda ajdodlarimiz yaratgan betakror asar durdonalaridan foydalangan holda bilim berish hamda odob-axloq qoidalarga o‘rgatish muhim ahamiyatga ega. Buning uchun birinchi navbatda, o‘quvchini o‘qish, bilim olishga ishtiyoqini o‘stirish, ularning ma‘naviy dunyosini boyitishi zarur. Shundagina ertangi kunning ishonchli egasi bo‘lgan farzandlarini munosib tarbiyalagan bo‘lamiz.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

- T. G'afforova “Boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar”
“Tafakkur nashriyoti” -2011
- O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. 4-tom N.A. Muslimov va boshqalar.
- J. Yo'ldoshov,S.Usmonov “Pedagogik texnologiya asoslari” Toshkent -2004.